

Издава сваког
четвртка у недељу

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3:20
на по године К 1:80
на четврт. год. К —'80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
ћују, рачунају се је-
дним.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају. —

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Опсенари.

До године 1906. радикали су били про-
тивници Хрвата, српски франковци. Као што
хрватски франковци уче Хрвате, да Срба нема,
да је свако хрватска издајица, ко хоће слогу
и јединство са Србима, да су Срби опаснији
Хрватима од Мађара и Немаца, тако су и ради-
кали учили српски народ. Они су говорили и
писали, да је свако издајица српска ко хоће
слогу и јединство са Хрватима, да су Хрвати
Србима најопаснији, да правих Хрвата и нема.
Ондашњим громовницима у Пешти и Загребу
ишло је у рачун, да се Срби и Хрвати кољу.

1906. године сложе се све народне српске
и хрватске странке. Свако је мирисао у зраку,
да ће оне победити. Осетили су то и радикали,
те забораве на своју науку и пристану уз слогу
Срба и Хрвата, уз коалицију. И њихове вође
лепо потпишу проглас на народ, који је издала
коалиција, у ком се вели да су Срби и Хрвати
један народ, да им без слоге нема спаса, што
је све жива истина. Радикали су тада пристали
уз слогу, јер је и онима у Пешти то било
право. Они су нама обећали много, да им по-
могнемо против Немаца у Аустрији, па су во-
лели да се сложимо, да будемо јачи.

1907. завади се коалиција с Мађарима. Ма-
ђари не само да нам не испунише, што су обе-
ћали, него силом узаконише и мађарски језик
на нашим железницама. Зато коалиција остави
владу и пусти се у жестоку борбу с Мађарима.
Мађари нам пошљу Ракоцаја.

Али не воле радикали борбе. Они воле да
уживају лежећи на својим трбушинама. И зато
они иступе из коалиције, као мишеви кад се
стане лађа топити. Тиме су олакшали посао
Мађарима. Сад су Мађари видели, да су се неки
у коалицији, радикали, препали Ракоцаја. Па кад
остала коалиција не хтеде попустити Ракоцају,
они послаше сулудог и пијаног Рауха, мислећи,
да ће они чврсти клекнути пред њим. Чим Раух
дође, удари по коалицији, а нарочито рече још
у Пешти, пре него што је дошао у Загреб као
бан, да он мора спасти Хрвате, како се не би
утопили у српском православном мору, јер да
коалиција хоће да посрби Хрвате.

Упркос томе дочекаше радикали српског
крвника, који нам је напио гадну здравицу пре
него што дође међу нас, са таламбасима. Док је он
гонио Србе самосталце и Хрвате коалирце, који
хоће братство са Србима, а миловао и мазио
српске душмане франковце, радикали су се лепо
преко Живка Костића, Миливоја Бабића и Пла-
тона Чуповића договарали и споразумевали на
очи свету у Загребу о изборима.

Раух је стао најзад као целат гонити Србе.
Радикали су ћутали. На народноцрквеном сабору
нису пристали, да сабор протестира против
прогона. Њихови говорници рекли су, „да је
то ствар суда, они не знаду шта суд има у
рукама, па се не могу у то уплетати.“ Нису
пристали да сабор тражи, нека се пусти сабор-
ски члан Валеријан Прибићевић, да дође на
седнице. У „Застави“ су се ругали Валеријану,
да може сад лоповима у тамници предавати, и
непрестано су писали, како су свему криви:
не Векерле и Раух, него самосталци, јер су
оштро дочекали тиранина Рауха.

Тек кад се сав свет у пролеће 1909. дигао
против прогона Срба, онда је и „Застава“ по-
кушала нешто кроз зубе муцати. Али чим Раух
поклопи Миладиновића због те непокорности,
„Застава“ ућута. Кад је путовао по Славонији,
радикали га дочекиваху и частише се с њим
као да је Обилић или Краљевић Марко.

Кад је најзад коалиција срушила Рауха,
радикали ударише као луди по њој, место да
се веселе, као и сви други Срби по свом свету,
па чак и у далекој Америци. И сад непрестано
грде самосталце, да су српске издајице и не
знамо шта све. Они, који су са српским крво-
пијом Раухом побратимили се били!

И док то пишу, дотле се сад у Угарској
братиме с Јуштовим Кошутовцима, који су нам
послали Рауха, наметнули мађарски језик на
железницама, закрнули готово сасвим врат срп-
ским школама у Угарској и што је главно, који
као овде франковци, говоре, да у Угарској нема
Срба, да је тамо само један народ мађарски.
Радикали се с њима братиме, држе с њима скуп-
штине, као у Новом Саду, Сомбору итд. Шта
више, радикали су се обвезали, да ће гласати
свуда за те Јуштове Кошутовце и Србождере,

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послије, да га читате.

чак и онде, где слободни Срби поставе свог кандидата. То би, видите, било исто, као да ми самосталци овде гласамо за Јозуу Франка и његову тевабију, а против Срба. Кад на то помислимо, нама се крв буни. А радикали ништа, као да је то у најбољем реду што чине.

И док то раде, дотле називају самосталце издајницама, који се овде боре у друштву честите браће Хрвата, против србождерских рауховаца и франковаца.

Зар они мисле, да ће се српски народ дати вечито опсењивати, да он неће прогледати ову неваљалу игру њихову. Да народ прогледава, чак и у Бачкој, у радикалској кули најтврђој, то су показали избори за црквену скупштину у Н. Саду, а видите то и из дописа, из села Дероња у Бачкој, који штампамо у овом броју. Јест, јест, народ прогледава и суд његов над опсенарима биће страшни суд. То нека запамте. Јер премного су згрешили, а да им буде опрштено.

Босански муслиман и Србин трговац.

Један Србин „велеиздајник“ из Глине био је скоро код нас и причао нам овај занимљиви догађај:

Глина је врло живо трговачко мјестанце. Уз остало, много се у Глини из цијелог краја сабере јаја, која трговци шаљу даље. Прије је већину овог доброг посла имао у својим рукама Мавро Хиршл, Јевреј, чији је син Жига свједочио против нас глинских Срба. Овај се Хиршл и дигао високо радећи са српским тежацима, па нам је овако лијепо захвалио. Али боље нисмо ни заслужили, кад смо га дигли сами, мјесто да смо дизали своје људе.

Неки млађи Срби трговци добро раде у Глини и много сметају Хиршлу, па и у трговини јајима. Али наши тежаци још нису доста свјесни. Србин трговац плаћа једнако као и Хиршл, али многи иду Хиршлу. Као да његове круне нису једнаке онима српских трговаца, и као да његова круна вриједи више од 100 филира!

Али што многи православни Србин тежак не зна процијенити и неће да разумије, то је врстан разумјети босански Муслиман, или како наши тежаци криво кажу „Турчин“. Тако је скоро један тежак муслиман донио на продају јаја у Глину, па кад је чуо да Хиршл плаћа исто тако као и Срби, он донесе јаја Србину Јосипу Гавриловићу и каже му:

— Ето веле да Мавро (Хиршл) плаћа јаја ка и ти. Ако је истина, купи ова јаја. Волим и' продати теби нег њему.

Православни Срби и Муслимани крвили су се вијековима, сатирали и упропашћавали међу се. Остао је још и до сад многим жалац у срцу од те вјековне борбе и клања. Па, упркос томе, видите, један обични Муслиман, човјек тежак, кад мора бирати између православног Србина и Хиршла, воли Србину. И ако се стара мржња није посве изгубила, опет му крв иста не да, да заборави на свога за вољу туђе крви.

Тако ради босански Муслиман, а шта раде многи Срби? Они воле сваком прије него свом. А ако баш и не воле, а оно као муве без главе, не мислећи даље од носа, срљају туђину, дижу га, да их онда, кад ојача и осили се, пење на вјешала, што неће да се и имена свог одрекну.

Неће Срби тежаци да промисле и о том: Даје ли Хиршл за српску цркву, за српску књигу, за српску сиротињу, за „Привредник“, иде ли у тамницу стога, што држи уз народ? Купи ли он претплатнике за „Српско Коло“, сакупља ли прилоге, да се „Коло“ шаље сиромашним Србима тежацима бадава, као српски трговац Гајић и други? Јесу ли српски трговци ишли свједочити криво у Загреб против Срба?

Ни о чем томе не мисли многи Србин тежак. Кад промислимо добро какви смо и погледамо како нам је, Бога ми, добро још пролазимо, могло би нам и стопут горе бити. Јер ко сам своје и свога не воли барем једнако као туђе, ако не боље, не треба се чудити, ако му је зло.

Срамота нас и стид мора бити, да од Муслимана тежака морамо учити, како треба вољети свом Србину. Али наш образ као да је постао претврд и предебео за стид и срамоту. Ми чекамо ваљада, да нам сам Хиршл рекне, како не ваља шта радимо. Онда би ваљада могли поцрвѐнети.

а.

Звијезде репатице.

Ове године много пишу новине о звијезди репатици, која ће 20. маја проћи између сунца и земље. И народ је чуо за то, па прича свашта. Неки су се препали, да ће се репатица сукобити с нашом земљом, и да ће настати пропаст свијета, што није истина. Па да рекнемо коју поучну у овом народском листу о звијездама репатицама и о овој, која ће у мају проћи мимо нас, а зову је Хелијева комета. Комета значи исто што репатица.

Имаду двије врсте звијезда: непомичне и помичне. Оне непомичне зовемо: звијезде стајаћице или сунца. И наше је сунце звијезда непомична. Друге звијезде се крећу и зовемо их покретнице. И наша је земља звијезда покретница, која се окреће око сунца и око себе саме.

Звијезде покретнице дијеле се у обичне звијезде и комете (репатице). Репатице се разликују од обичних покретница, што им је изглед магловит, имаду дугачак реп, врло риједак, као магла, састављен из разних плинова (гасова). Језгра (глава) нешто је гушћа и чвршћа. Неке репатице на свом путу кроз васиљену повраћају се последије одређеног броја година, а неке никад. Онима што се повраћају похватили су научењаци прилично трагове: пронашли им величину, вријеме кад се морају повратити, материју из које су састављене, брзину, густоћу и тако даље. Научењаци су оборужани великим далекозорима и другим згодама, па добро пазе са звјездарница, кад репатица наиђе, а знаду кад ће наићи.

Репатица су научењаци избројали до сад неких 800. Међу њима је и ова, која ће 20. маја проћи мимо земље, а зове се Хелијева. Ову репатицу опазио је први енглески звијездар Хелиј године 1682. и прорачунао, да ће се повратити године 1759. Тако је и било, али он није дочекао да је по други пут види, јер је умро 1742. године, 17 година прије тога. У његову част прозвали су научењаци ову звијезду Хелијева комета. Иста ова комета прошла је крај земље 1835. године. Дакле сваких 75 година она пролази крај земљв, па земљи никад ништа није било. Неће јој бити ни сад ништа.

Ове године проћи ће доста близу земље. Биће од ње удаљена само 20 милиона километара, то јест њезина језгра. А како јој је реп врло дукачак, неколико милијона километара, а биће окренут према земљи (језгра према сунцу) то ће реп проћи врло близу земље, то јест можда ће земља проћи кроз реп. Но реп је тако риједак, ријеђи од зрака, тако да не може тај судар земљи ништа шкодити. Земља је године 1819 прошла кроз реп једне репатице, па јој то није ништа шкодило.

Осим ове репатице прошла је 17. јануара ове године једна репатица крај земље само много даље. Проћи ће ове године крај ње још неке мале репатице, које се не виде простим оком.

Године 1913. проћи ће опет крај земље једна велика репатица, па онда 1920. комет. Све су то научењаци прорачунали.

Не треба се дакле бринути. Репатица ће проћи крај нас, буде ли оних дана лијепе вријеме, многи ће видјети један лијеп видик небески, и то је све. Земља ће остати и дочекаати још много и много репатица да прођу крај ње.

Писмо из Америке.¹⁾

Боже мили, на свем Теби хвала,
Што је Твоја света милост дала;
Што дочека Лика и Крбава
Од Крајине најбоља држава,
Да у себи људи не имаде,
Који ишто од послова знаде;
Све покупи земља Америка,
А остаде чиста, пуста Лика.
Сад највише има женске праве,
Оне своје не носиле главе.
Кад им људи пошаљу новаца,
Оставише све код трговаца;
Док биртије и дућане прођу,
У поноћи увјек кући дођу;
Свако чудо код њих се догађа,
Па нам неће ни земља да рађа.
Поставиле од рачуна књиге,
Да имаду с новцем мање бриге.
Ал' нек' сада свака жена знаде,
Која мужа зле ћуди имаде —
У далекој земљи Америци,
Па кад чују слабе од њих гласе,
Нека онда добро пазе на се.
Ако Бог да, да ја дођем кући,
Сваки дан ћу по трипут је тући;²⁾
Па ћу онда млађан запитати,
Смије ли се штокуда скитати.
Кад ми дође лист из старог краја,
Ја сам вес'о, канда је из раја;
Када видим, што у њему пише,
Не треба ми казивати више;
*Пише жена, да новаца фали,
Ја сирома' мислим, да ме жали.*
Ја се сада налазим у раду
У Чикагу, проклетоме граду,
У далекој земљи Америци,
У гвозденој ја радим фабрици.
Да ме видиш, када с рада пођем,
Не би мога' ти познати мене,
Ал' то наше не вјерују жене;
Мисле оне, да је нама лако,
Па сад раде безакоње свако.
Ако брате мени не вјерујеш,
Да је теби у биртији бити,

¹⁾ Драга браћо ратари! Ето вам тога писма од вашег једног брата, који се мучи у Америци, па тако пише кући својој младој жени. Тешко му је било чути њезину срамоту.

Ви ћете најбоље знати, да ли је све истина, што ето пише, а мени се исто чини, да није лажан ни један редак. Да ли видите, како се траћи крвава америчка мука? Зато останите код ваших домова, па онако марљиво радите, као што сте морали и у Америци — чемерици, па ћете сигурно виђети да је за вас најбоља Америка чувати и радити на рођеном огњишту а васпитајући своју дјецу. Мање зла и сваког безакоња биће онда међу вама.
М. М. З. учит.

²⁾ Не треба жену тући и не смије се. Има и другог начина, да се рђава жена доведе на прави пут, а не може ли се, ни батине не направити, па се треба у миру разићи.

Када сједну рујно вино пити,
 Па окрену све здравице редом,
 А паметан човјек само гледа,
 Па „штундира“ и мисли у себи:
 Мили Боже, слава буди теби.
 Кад се сјетим прошлијех времена,
 Понашања код старијих жена.
 Јер сад ове наше снаше младе
 Свако чудо, безакоње раде,
 И не пију вина на политру,
 Него вичу: „Носи нам дволитру!
 Н'јесмо данас продале оваца,
 Већ су „газде“ послале новаца
 Из богате земље Америке.“
 Једна вели: Мој је из Чикаге,
 Друга каже: Мој из Колораде.
 Ваљда мисле да обдан радимо,
 А по ноћи новце да градимо.
 Дакле, браћо, нека свако знаде,
 Који жену код куће имаде,
 Да је дома, он би боље проша'
 Него овђе новац служит' доша'. —
 А што ћу вам даље казивати,
 Јер ја мислим и премишљам мисли:
 Да на св'јету боље среће нема,
Ко што има, нек се кући спрема;
 Нек „шифкарту“ пошто било плати,
 Па нек иде у широку Лику,
 А нек пушти земљу Америку,
 Јер мој брате и мој мили роде,
 Ко све мисли поватати згоде —
 Из далеке земље Америке,
*Тај ће прво без здравља остати,
 Него ли ће богаташ постати.*
 Нит' је више, нит се пером пише,
 Благо оном ко *праведно* дише!

Спјевао **Раде Вулетић**,
 ратар из Сред. Полоја, а сада у Америци.

О пијанству.

Једна народна приповјетка у Арапа каже ово: Једнога дана појави се ђаво у најстрашњијем облику човјеку.

— Ти мораш умрети — рече ђаво — али ја ћу те оставити да живиш, ако испуниш једно од ово троје: Или да убијеш свога рођенога оца, или да тучеш своју сестру, или да пијеш вина и да се опијаш.

— Шта ћу да радим? — помисли јадни човјек — Да убијем свог рођеног оца? Не, никако то не могу учинити! Да тучем сестру своју, то би било гадно и подло. Али, како ми се не умире, то ћу онда да пијем вина.

И што је рекао то је и учинио. Али, кад се поднапио и није ништа знао за себе, онда је истукао сестру и убио оца.

Из народа.

Из **Дероња у Бачкој** пише нам један Србин ратар занимљиво писмо. Најпре нас пита за упуту у једној ствари, а затим прича о том, какви су мајстори радикали у опсењивању Срба ратара.

Срби ратари из Дероња јако су забринути зато, хоће ли моћи добити од спахилука српског патријарха у Даљу земље у закуп. Особито сада, кад католички бискуп не да у закуп земље Србима, него само католицима. А пре тога није било.

Познато је, како су радикали годинама заваравали српски ратарски свет, да ће они, кад добију у руке аутономију, одузети Даљ од патријарха и дати га народу. А знали су, да се то не може.

Ратари виде, да нема земље забадава, па би били задовољни, кад би је могли добити и у закуп. Зато Срби ратари из Дероња пошаљу два човека у Сомбор до радикалног адвоката Вујића, да га питају, хоће ли за народ бити земље даљске за закуп.

Сад да чујете радикалног опсенара. Он рече, како не зна ништа о тој земљи, него нека дођу људи из Дероња 13. марта у Сомбор. Тога дана биће ту народни збор, на који ће доћи Томић Јаша и д-р Миладиновић, па ће ту чути шта је са земљом.

А шта је било у истини? Радикали су се срепили с мађарским Кошутовцима и наумили да 13. марта одрже у Сомбору један радикално-кошутовачки збор. На тај збор позван је и вођа кошутовачки Јулије Јуст. Радикали знаду, да српски ратари не воле те превелике љубави с Мађарима, који затиру све што је српско, па нису смели рећи народу, о чем се ради, него су га варали, да ће се ту говорити о земљи даљској. Тако су варали народ. А да је народа много дошло, онда би се опет хвалили Кошутовцима, како је народ за слогу с њима. Опсенари.

Дероњци пошаљу на тај збор 8 људи. Али од земље ни корова. Ево шта пише о том ратар:

„Молим, ти осам људи, што су ишли у Сомбор, да разуму за земљу, ништа нису разумели, него само су видели Јуста и Јашу (мисли Томића), Красојевића и Миладиновића. Не зна се који је дебљи од та три радикала. Ови што су ишли били су само на броју више, да буду Јусту пуније очи, а њима мање у џепу.“

Кад не чуше ништа на збору, они запиташе радикалске трбушаре изван збора, шта је са земљом. А ови поштењаци рекоше „да не знаду ништа од тога.“

Тако видите заваравaju они народ. Сад још нешто. „Застава“ труби у свет, како је тај збор био велик и сјајан. А ево шта пише овај ратар:

„Био је гроф Јуст (Јуст није гроф него обични племић, то су га радикали начинили грофом, да засену народу очи), била су четири говорника мађарска и два српска, немачки ни један. Било је света, ал' није ни близу као што се тело. Кад је Сомборцима по вољи, онда има света десет пута толико.“

Ето вам слике радикалског опсенивања. Али, као што видите по писму овог ратара, народ их је презрео. Неће им још дуго ићи посао, затвориће ону бутигу Јашину у Новом Саду у брзо.

Србима ратарима перјасичке општине. Драга браћо! Сваки дан чују се међу нами све гори гласови, па сам често размишљао, одакле нас зло највише туче. Још више испитивам, откада радо читам „Српско Коло“, па ево тужним срцем лаћам се пера, да вам свима, а особито мојим Полојцима овђе нешто напишем, што би могло бити за сјет и другој браћи широм наше домовине.

„Свој своме“ много вриједи, а за нас по готово, кад се неки лакомислено задужују и то код Перице Штефанса, трговца у Перјасици, који је пред десетак година носео међу нама торбу и штап бараџије и простог прњара. Тај је исти Перица данас посједник и закупник све наше општине. А ево како: Устрајним радом све мало по мало купио је круну по круну, штедећи и мучећи се као мрав; позајмљивањем новца из каса и дајући га на велики интерес — по неком сто на сто — ишло му је све боље и боље код наших непаметних Срба. Па у оној великој селидби у Америку пред 3—4 год. много новца згрну, многе овдашње Србе шаљући преко мора. Сазида кућу, отвори дућан, биртију, доби пошту (да нам често уставља „Српско Коло“), општинску потрошарину узме, па данас је он богме велик и силан постао, а све с нашим, па као познати франковац сада се Србима подругује и презире све што је Србину мило и свето.

Кад све то узмемо пред очи, онда излази по нас Србе јако зло и наопако. Срце ме заболи од жалости, кад видим, како се многи код њега тако задужује, да се нигда неће моћи откопати, него ће му све продати, као што је и учинило већ једно шесторица Срба ратара. Зато браћо тргните се од зла, које нам свима пријети, па вас овим молим и опомињем, да се оканите Перице Штефанца, свог највећег душманина, па једном увидите, куда ћете отићи на његовим колима. Ето вам у Перјасици једног и другог Косановића, трговаца и бирташа, па код њих пазарите и своје потребе намирујте. Свој своме! Видите, да нас Србе свако данас мрзи и прогони, па и ми зато морамо постати већ једном паметни и знати помоћи свог брата Србина.

Уписујте се ви Перјасичани у своју српску земљорадничку задругу, а вас браћо Полојци молим, да гледате и ви основати своју српску земљорадничку задругу чим прије, па ћете у брзо увидити силни напредак у свему. Брзо ће нам онда свима срећа пропјевати у сваком дјелу. Срамота била би пред Богом и људима, да ми не би могли то учинити, кад у нашој парохији живи преко 2500 душа. Још толико нијесмо пали, да се неби нашло барем 20 поштених и свјесних Срба ратара, који би задругу основали.

Иде вријеме, носи бреме; па тако ће и нами донијети, ако се не удружимо у своје јато; лако ће нас онда моћи перушати наш душманин и франковац П. Штефанац, који чини свака безакоња, а која није моћи овдје све написати.

Размислите и сјетите се сами међусобно, па ћете ми дати за право.

Госп. уреднику лијепо захваљујем, што је уврстио ово писмо у наше мило „Српско Коло“.

Србин Полојац, ратар.

Састанак сабора.

У прошли петак се послје потпуне двије године састао наш сабор у Загребу, а у уторак је одгођен на неколико дана ради католичких празника.

У суботу је нови бан доктор Никола Томашевић изнио заступницима народа, како ће ова влада владати и шта мисли чинити. Бан је говорио врло лијепо, тако, да му то морају да признаду и противници коалиције. Прије свега је рекао, да он сматра Србе за равноправну и једнокрвну браћу Хрвата и само франковци, покварене душе (тако их је бан назвао) сију раздор међу једнокрвном браћом. Дакле, сасвим другачије говори, него Раух, који се поносио тиме, што је могао Србе гонити и вријеђати.

Друго што је важно у говору банову јесте то, што је он признао, да је дошао на банску част у споразуму са српско-хрватском коалицијом. То значи, да садашњи бан признаје, да код нас може владати само она влада, уз коју пристаје већина заступника, коју изабере народ. Зато се коалиција двије године борила и ето, хвала Богу, у том је победила. Неће код нас владати онај, кога нам пошаљу из Беча и Пеште, него онај, кога народни преставници приме. А то није мала ствар. Народне преставнике бира народ, дакле народ одлучује, каква ће бити влада у Хрватској.

Даље је нови бан обећао, да ће проширити бирачко право. До сада су код нас могли бирати посланика само чиновници и они сељаци, који су плаћали 60 круна (у Лици 30 круна)

пореза. Тих је било врло мало и власти су увијек с помоћу зависних чиновничких гласова могле на изборима протурити за посланика онога, ко им је био по вољи, без обзира на вољу и жеље народа. То сада неће тако ићи, јер ће на хиљаде сељака добити бирачко право.

Осим тога добићемо нешто што нисмо имали, а што је пријеко потребно. До сада су код нас владе — као на примјер Раухова — могле владати и против закона и њиним противзаконитим наредбама морали смо се покоравати.

Сад ћемо добити управно судиште, у којем ће свако наћи заштиту, против незаконитих наредба владе и њезиних потчињених.

Све су то ствари, које су нам најпрече. Јер има ли шта важније, него дати народу право да одлучује о својим потребама и заштитити га од незаконитог насиља власти? Зато је и коалиција одлучила, да прво то изведе и то ће и учинити.

Против тога, наравно, нико поштен и паметан не може имати ништа. Али међу поштене не спадају радикали и франковци. Они вичу, да је коалиција издала народ зато, што је дошао Томашић. Видите ли какви су. Кад је дошао Раух, који је Србима спремао вјешала, они су пристали уз њега и нападали коалицију, а нарочито српску самосталну странку, што је устала против тога народног злотвора. А сад, кад је коалиција Рауха срушила, кад је дошао бан, који Србе сматра за браћу и који ће права народу проширити, сад они вичу, да је то издаја. Куд ћете јаснијег доказа, да су то српски одроди и продане душе.

А што је најважније, садашњи бан — то је у сабору рекао и код тога остаје — као и коалиција, неће допустити, да на нашим жељеницама буде маџарски језик.

Ради свега тога, а и да залијечи народне ране, што му их је задала бјесомучна влада Раухова, коалиција ће садашњу владу подупирати и народ ће јој бити захвалан.

Шта се збива у нас и у свијету.

Патријарх у Загребу. Патријарх Лукијан Богдановић и владике Мирон Николић и Михаило Грујић дошли су да буду код отворења сабора. Загребачки Срби дочекаше их свечано. У недјељу 20. о. м. служио је патријарх с владикама службу у загребачкој српској цркви. Патријарх је посјетио неке достојанственике у Загребу.

Лијепо је, што је патријарх с владикама дошао на отворење сабора. Тиме су показали, да су и они, као и сав српски народ, дочекали

радосно пад крвопије Рауха и почетак владе закона и устава.

Патријарх је у свом отпоздраву загребачким Србима, споменуо и прогоне, које смо некриви трпили под Раухом.

„Привредникова“ доботворка. У Суботици је умрла Српкиња Милева Станковић. У тестаменту оставила је „Привреднику“ 15.000 К за подизање српске привредне омладине.

Погрешна. У прошлом броју рекли смо, како је умрла добротворка „Привредника“ Христина Добровић, и да је са својим мужем за живота много чинила за српску привреду. На крају смо рекли: слава покојници, али је погрешно сложено у штампарији: слава покојницима, као да је умро и њен муж г. Исидор Добровић, а није. То овим исправљамо.

Франковачки бећари. Франковачки посланици у саборници просто бјесне. Понашају се као најгори факини или бећари. Речи: хуља, лопов, продане мјешине и сличне, падају као киша из њихових уста. Мислио би да си у циганској шатри, а не у сабору. Неки ратари из Славоније били су сабору, па кад су видели чуда њихова, говорили су, да је то стид и срамота за народне посланике, јер тако се ни „паури“, рекоше ови честити ратари, не грде у бирцузу.

Али знају франковци шта је стид! Увијек су били прости бећари, а од кад оде Раух, побјеснише.

Нови адвокат. Честити млади наш народни човек д-р Стеван Симеонович-Чокић, родом из Карловаца, добио је право да у Карловцима отвори адвокатску канцеларију.

Ми му честитамо, желимо му срећу у раду и надамо се тврдо, да ће увек остати народни човек а особито пријатељ српском ратару, како је и до сад био.

Жалосна појава. У Новом Саду била је некад српска већина. Сад Срба има само трећина од целог броја становника. Зашто? Ево, зашто. 1909. године родило се у Новом Саду српских душа 332. а умрло 366. Зар ту може бити напретка?

Кошутих ретерира. Сјећамо се добро, како се истражни судица против Срба Мирко Кошутих, кад је свршена велеиздајничка расправа, оборои на неке угледне Србе у Загребу, да су начинили лажни тестамент за Српкиње Јелену Поповић и Јованку Поповић, у ком су оставиле за неке српске установе лијепих новаца.

Кад су видели да се Србима не може доказати велеиздаја, дај да се осрамоте највиће нији Срби у Загребу ради прављења кривих тестамената.

Сад је државно одвјетништво обуставило сваки поступак због тестаментa Јелене Поповић.

Ради се још о тестаменту Јованке Поповић. Узмићу српски непријатељи помало, но не да им се уједаред, да се тако јако не опази њихова срамота и поквареност.

Препоручују се Мађарима. Радикали опет починише једну срамотну ствар. У мађарском листу „Мађарорсаг“ неки радикал пребацује Куену, што је склопио споразум са коалицијом, јер је у њој велеиздајничка српска самостална странка. Па још кажу, да неки чланови те коалиције (то су браћа Прибићевићи) још и сад седе у тамници због велеиздаје, а они, радикали да никад нису имали никаква посла са Србијом.

Дакле, као Акурти и Раух, облагујући самосталце због велеиздаје, хоће да се додворе и улажу Мађарима. Али тешко оном ко брата пред туђином тужи, да стекне његову милост. Презреће га сав поштени свет и неће му бити места међу људима.

Одговори уредништва.

Ратарима у Дероњама. Колико смо ми упућени преговара са управом спахилука ради закупа земље. Но до сад још није свршена ствар. Јавићемо вам што сазнамо. Будите стрпљиви.

Богитевчанима. Ако сте имали служност пута, ви можете подигнути тужбу пред судом ради сметања служности.

Но ви можете по закону од 6. априла 1906. год. „О нужним пролазима“ тражити да вам противници отворе нужни пролаз или пут. То право припада вам, ако су ваши посједи тако одвојени од пута, да не можете до њега, него преко противничке земље и ако је корист од пута за вашу земљу већа него штета од тога пута за земљу противника. Неможете једино добити нужног пута по том закону кроз куће и дворишта њихова.

Молбу предајете код општине готову или у записник. О том расправља општински одбор за уређење нужних пролаза, а против његове рјешидбе иде уток на котарску област.

Пут који овако добијете сигуран вам је, он се уноси и у грунтовницу.

Пријатељу у Бешенову. Уврстићемо скраћено, али се морате стрпити јер у први број не може ући.

М. С. С. К. У Крајини се не дијели по лозама, по браћи, него по душама. Осим ако се сви сложе од добре воље, да дијеле по браћи. Али законом не можете брата на то притјерати.

Само властиту земљу очеву дијелићете подједнако с братом, јер за њу вриједи други, грађански закон.

Провинцијал је сва земља, која није била Крајина.

Дописе не можемо штампати.

А. В. у С. Ако је отац кућегосподар, онда ви не можете бити бирани, јер по §-у 29. закона право гласа

у име задруге има кућегосподар. А ко нема права гласа, не може бити ни изабран.

По §-у 28. закона сва села морају бити заступана размјерно у одбору општинском. Колико на које село отпада одборника, то је одредила жупанија код настанка општине. Не могу дакле сви одборници бити из једног или два села.

Новоотворена опанчарска радња Пане Рудић у Петрињи

препоручује се пошт. општинству за израду
сваковрсних опанака.

Лековито варошко

АРТЕСКО КУПАТИЛО

Фрање Ракоцаја пут. - У НОВОМ САДУ. - Телефон бр. 264.

Отворено преко целе године.

Надалеко припознато, те хиљадама похваљено као лековито купатило, с најјачом садржином једне лековите воде, која је по исказу првака хемичара, потпунија него садржина јада у купатилу Липику.

Најлековитија сумпорна вода за лечење Ишпаса, хроничне реуме, костобоље и севогине, женске болести и т. д.

Сваковрсна лечења ладног купања. Угљене киселине, фанго, блатне и сумпоровите купке. Електрична купања. Сваковрсне лековите и вибрационе масаже. Радиогенова лечења са пићем и купањем. Сунчана, ваздушна и у песку купања. Раскошно парно купатило. Дивна дворана за читање, за одмарање, одлично уређена гостиона са елегантним гостинским собама и добром кујном. Возња аутомобилом до купатила и натраг у варош. Стајан купалишни лекар. Комбиниране јефтине цене за купке. Диван ценовник се на захтев шаље бесплатно и франко.

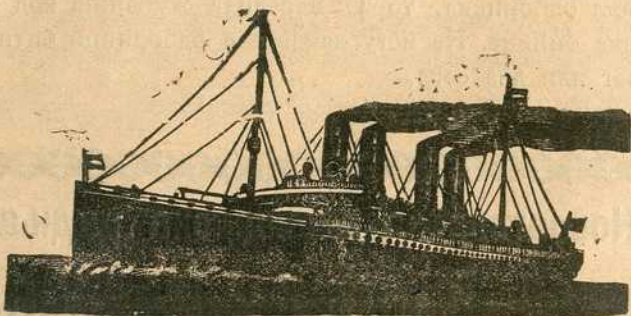
УПРАВА КУПАТИЛА.

МОКРЕЊЕ

у кревету приписује се често несташности, док је ова мана заправо посљедица ослабљене затворне мишице мјехура. Препоручује се потражити од Institut Sanitas, Velburg P 319. Вауерн бесплатну упуту о лечењу. Добу и спол особе, која од тога трпи мора се назначити. 680

БРЕМЕН = АМЕРИКА

Од кр. земаљске владе уз јамчевину од 50.000 Круна повлаштена пословница за одирему путника сељачког и радничког staleжа из Загреба преко Бремена у Америку, Азију, Африку и Аустралију.

**СЈЕВЕРО-ЊЕМАЧКИ ЛОД
ЗАГРЕБ** прије **Ф. МИСЛЕР**

Петрињска улица 85.

775

Биро за оглашавање П. Крстоношића у Новом Саду.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ

којекаквим збубаним опасачима за килу кад је **лечнички доказано**, да вам моји чувени потпасачи за килу сигурну помоћ могу пружити, тако да сте безбрижни и дању и ноћу. Хиљаду захвалница од оних, који се помогли, стоје свакоме на увид.

Даље препоручујем све потребне **справе за лечнике, бабице, хроме и с конштамом**. За болеснике **све справе**. Разашиље се под највећом тајном. — Иштите ценовник бадава и франко.

АУГУСТ ЦИГЛЕР у Новом Саду (Ujvidék)

преко од Централног Кредитног Завода I./K.

4106

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“

једина је задруга, која се поред исплаћивања посмртнине од К 500 (мало коло) или К 1.000 (средње коло) или К 2.000 (велико коло) брине и за сирочад својих редовних чланова тиме, што их из чистог добитна и прилога изванредних чланова, који иду у „Фонд за сирочад Српскога Братства“, спрема за живот школовањем или давањем на занате и трговину.

Позивљу се дакле Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године те могу уредно приносе плаћати, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спремити за живот, моли она све зимућније Србе и Српкиње, да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање К 100), подупирачи (прилажу сваке године најмање по К 6) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће).

Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

Чудо од Буквара!

Господине! Ти си нас сиромаше са твојим Букваром без по муке научио да читамо и пишемо од св. Николе до Три Јерарха. Фала ти.

Никола и Лазар Анђелковић, бозације.

Чим узме овај Буквар у руке било младо, било старо, одмах уме и да чита и да пише. Ко ми пошаље са поштанском упутницом 55 потура, тај га одмах добија са плаћеном поштарином. Ulma, Temesmegye.

Љубомир Јовановић

821 1-20

школски управитељ и учитељ.

Оглашујте у „Српском Колу“.

Штампа: Српска Штампарија у Загребу.

Одговорни уредник: Буда Будисављевић.